

Faðirinn

eftir Bjørnstjerne Bjørnson

Tann maðurinn, ið her skal sigast frá, æt Tórus á Hamri. Hann stóð ein daginn í skrivstovuni hjá presti, høgur og álvarsamur: »Eg havi fingið ein son«, segði hann, »og ætli at fáa hann doyptan«. — »Hvat skal hann eita«. — »Finnur, eftir faðir mínum«. — »Og faddarnir?« — Teir vórðu nevndir, og vóru tað frægastu menn og kvinnur av mansins ætt. »Er tað annars nakað?« spurdi prestur, hann hugdi upp. Bóndinn steðgaði eitt bil: »eg vildi fingið hann doyptan fyri seg sjalvan«, segði hann. — »Tað vil siga ein gerandisdag?« — »Komandi leygardag á middegi«. — »Er tað annars nakað?« spurdi prestur. »Annars er tað einki«, segði bóndinn, snaraði hógvuni millum hendurnar, sum ætlaði hann at fara. Tá reistist prestur: »Entó hetta«, segði hann, og fór beint yvir til Tór, tók í hondina á honum, og hugdi inn í eyguni á bóndanum; »gævi Gud at barnið má verða tær til signingar«.

Sekstan ár eftir henda dag, stóð Tórus í stovuni hjá presti. »Tú heldur tær væl, tú Tórus«, segði prestur, hann sá onga broytan á bóndanum. »Eg havi heldur ongar sorgir«, svaraði Tórus. Til hetta tagdi prestur, men lótu eftir spurdi hann: »Hvørji eru ørindi tini í kvöld?« — »Í kvöld komi eg at vita um son mín, ið skal hava prestsins hond á høvdið í morgin«. — »Hann er ein fittur og dæmligur drongur«. — »Eg vildi ikki gjalda presti, fyrr enn eg fekk at vita, hvar hann kemur at standa á kirkjugólvinum«. — »Hann skal standa fremstur«. — »Eg hoyri hetta — og her eru tiggju dalar til prest«. — »Er tað meira tú vil?« spurdi prestur, hann hugdi uppá Tór. — »Nei, tað er einki meira«. Tórus fór.

Aftur gingu átta ár. Men so ein dagin hoyrdist treystlig munnagongd fyri úttan hjá presti, Tórus gekk fyri, og mangir menn við honu um. Prestur hugdi upp, og kendi

hann: »Tú kemur mannsterkur í kvöld«. — »Eg vil hava sonin skrivnaðan inn; hann skal giftast við Katrini í Stórhúsi, dóttur Gudmund, ið her stendur«. — »Hetta er jú ríkasta genta í bygðini«. — »Tey siga so«, svaraði bóndinn, hann streyk hárið upp úr pannuni. Prestur sat eina løtu, sum í tonkum, hann segði einki, men skrivaði nevnið inn í bók sínar, og mennirnir skrivaðu undir. Tórus legði triggjar dalar á hordið. »Eg skal bara hava ein«, segði prestur. — »Tað veit eg væl, men hann er einasta barnið eg eigi, — eg vildi fegin gjørt hetta til lítar«. — Prestur tók við pengunum. »Hetta er triðju ferð, tú nú stendur her fyri son tinn, Tórus«, — »Men nú eri eg eisini liðin við hann«, segði Tórus, legði pengapungin saman, segði farvæl og fór, mennirnir sógliga eftir.

Fjórtað dagar eftir, róðu faðir og son í lognar veðri, yvir um vatnið til Stórhúsa, fyri at samráðast um brúðleyp. »Hesin bekkurin liggur so ótryggur undir mæ«, segði sonurin, og reistist fyri at leggja bekkinn til rættis. Í tí sama gliður hann á tiljuni, hann slær armarnar út, ger eitt skrigg, og fellir fyri borð. — »Tak árina!« rópti faðirinn, hann reistist, og rættir hana út. Men tá sonurin hevði gjørt eini tvey tøk, stivnaði hann. »Biðja eitt bil!« rópti faðirinn, hann róði til. — Tá fer sonurin aftur av, hyggur langan at faðirinum — og søkkur.

Tórus vildi ikki rætt trúgva hesum, hann helt báttin stillan, og stærði at blettinum, har sonurin var sokkin, sum væntaði hann sonin, at koma upp aftur. Tað komu nakrar blørur upp, enn nakrar, so ein stór, ið brast, — og spegils blankur lá sjógvurin aftur.

Í triggjar dagar og nætur, sóu fólk faðirinn rógva runt um tann blettin, úttan at leska mat, ella unna sær svøvn, — hann sóknaðist eftir soninum. Og triðja dagin um morg-

unin, fann hann sonin. Hann bar hann sjálvur í ørmunum niðan úr fjøruni, og heim á garðin.

Tað mundi vera liðið eitt ár, síðan tann dagin. Tá hoyrði prestur, seint eitt heystarkvöld, nakað koma varliga inn í forstovuna, og taka stillisliga eftir lásinum. Prestur letur upp, og inn kom ein høgur, bogin maður, skarpur og hvít-hærdur. Prestur hugdi leingi at honum, áðrenn hann kendi, hvør ið var, — tað var Tórus. »Kemur tú so síðla?« segði prestur og stóð stillur framman fyri honum. »Á ja; eg komi seint«, segði Tórus, hann setti seg niður. Prestur settist eisini, sum biðjaði hann; tað var leingi tøg. Tá segði Tórus: »Eg havi nakað við, sum eg vildi givið til tey ið treingja, eg ætlaði at hetta skuldi verið ein

grunnur, ið skuldi bera navnið á soninum;« hann reistist, legði pengarnar á borðið, og setti seg aftur. Prestur telur pengarnar; »hetta eru nógvir pengar,« sigur hann. — »Hetta er helvtin av garði mínum; eg seldi hann idag«. Prestur varð sitandi leingi, stillur í tøg; men so spurdi hann mildliga: »Hvat ætlar tú so at gera, Tórus?« — »Nakað betri«. — Teir sótu eina løtu, Tórus við eygunum niðri á gólvi, prestur við eygunum at honum. — Tá segði prestur sagta og langan: »Nú haldi eg, at sonur tinn endiliga er vorðin til signingar«. — »Ja, nú haldi eg tað eisini sjálvur«, segði Tórus, hann hugdi upp, og tvey tár runnu tung niður yvir andlit hansara.

Viggo Dalsgaard týddi

inum. Hann lat hoggja niður í royðuhellina, um eina alin. Har niður á varð »ryggurin« settur: teir nevndu hesa skálina fyri »ryggin«. Hann lá inni í Barmi altið, ongantíð útborin. So sat maðurinn undir, og hevði ryggin móti hesum, ið upp stóð.

Eg havi spurt hesar menn, ið nú koma til Dimunar, eftir »Rygginum«, og teir siga, hann er til enn, teir hava borið hann til hús. — Hetta eri eg fegin um at frætta, hetta eigur ikki at misfarast.

Sum sagt, Jænus gavst ikki, tá hann misti sjónina. Havhesturin gjørdist so nógvur, at hann trongdi lomvigan av rókunum, og tað var

undir síðing, fyri at royna at beina fyri havhesta eggum, at hann fell sjálvur annar í mei mánaði í 1918. Maðurinn, ið fall við honum, var ungur drongur, Óla Jákup, sonur Óla við Á í Húsavík. Elsta dóttir Jænus, hon eitur Jana, sat undir liðini á faðirinum, tá hann fór út av, sonurin Óla Jákup sat og hugdi eftir.

Hetta var innanbergs, inni á Gøtu. Tað bar so til, at tað var á eini rók, ið Óla Jákup við Á gekk eftir, og hevði so langa linu, liningar linu, undir sær, og honum barst á, og fór út av. — Óla Jákup, sonur bóndan, sá hetta og rópti. Bóndinn visti, hvat,

ið fór at henda, hann sat bara við línuni um ryggin, eingin var hælur. Hann spenti fótarnar í, tað hann var mentur. Fótarnir sukkur í moldina, men har helt einki fyri, hann sporðreistist, og sturtaði eftir høvðinum út av.

Dalbingar komu niðan sama dag; teir fingur boð við Rudolfi í Kára-stovu. Teir royndu at leita, men har fanst einki aftur.

Jana lá svímað, tá bróðurin kom til hennara. Hann meira bar enn leiddi hana til hús. Tað var ein minniligur dagur í Dimun.

Jana livir enn, 78 ára gomul, niðri

í Danmark. — Nú fari eg at gevast fyri hesu ferð.

á Toft í Dali desember 1983
Gunnar Johannessen